

ВІДГУК
офіційного опонента
на дисертацію Пей Юнтін
**«Парні жіночі образи та їх художнє втілення в оперній драматургії
XIX ст.»**

подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 025 – Музичне мистецтво

Жіночий образ, як естетичний об'єкт та носій культурної семантики є невід'ємним елементом сучасної культури та її символом.

Пей Юнтін в своїй дисертації **«Парні жіночі образи та їх художнє втілення в оперній драматургії XIX ст.»** актуалізує надзвичайно важливу проблему парної жіночої персонажності, як художньо-драматургічної образної категорії, що є зафіксованою у історичних, візуальних, літературних та музичних видах мистецтва.

Необхідно відзначити належну добротність виконаного дослідження його структурну чіткість, теоретичну значущість, практичну доцільність, актуальність, новизну та перспективність.

Авторкою через семантику, драматургічні інтенції та контрастність виявлені особливості парної взаємодії жіночих образів в операх XIX століття й проведені певні виконавські паралелі.

В роботі вперше:

- на прикладі західноєвропейських та українських опер XIX століття досліджено особливості композиторського втілення;
- розроблено класифікацію типів взаємодії парних жіночих образів в опері;
- шляхом порівняльного аналізу досліджено семантику образної жіночої парності в контексті оперної драматургії на музично-емоційному рівні;
- в аспекті парної взаємодії образів уточнено поняття «музична драматургія»;
- розширені категорія «парні образи в мистецтві» та поняття «семантика музичної мови».

Дисертація складається з Анотацій, Вступу, трьох розділів (дев'яти підрозділів), висновків, списку використаних джерел, 3 додатків (Додаток А – список публікацій за темою дослідження; Додаток В – перелік конференцій, на яких проходила апробація положень дисертації; Додаток С – класифікація парних жіночих образів в опері).

У **вступі** відображено актуальність проблеми, визначено мету та задачі дослідження, наукову новизну і практичну цінність роботи, наведено відомості щодо апробації роботи та публікації за темою дисертації.

У **першому розділі «Методологія вивчення жіночих образів в аспекті парності»** та підрозділах (1.1. «Історіографія питання», 1.2. «Парні образи в мистецтві: метафізичні, міфопоетичні та семантичні аспекти») згідно аспектам обраної теми дослідження авторкою здійснено огляд численних публікацій різного формату, основну базу яких склали праці, присвячені поняттю «парності» у філософії, технічних, гуманітарних та мистецьких науках.

Я повністю згодна з думкою авторки, що *«учасників сценічного дійства недоцільно розглядати окремо, оскільки вони завжди взаємодіють між собою. Зокрема, між головними героями утворюється такий тип взаємодії, сутність якого найбільш точно віддзеркалюється поняттям «парність».* (с. 69 дис.).

У **другому розділі «Семантика парних жіночих образів в західноєвропейській опері XIX століття»** в контексті музичного мистецтва Пей Юнтін розглянуто семантичні трансформації поняття «драматургія» та на основі отриманих даних запропоновано цінне авторське визначення поняття «музична драматургія», що віддзеркалює суть парної образності в оперному мистецтві.

«Музична драматургія – це мобільна дворівнева система, де на першому рівні контрастно сполучені елементи музичної мови інтегруються в образи, які на другому рівні формують динамічну систему конфліктних

взаємодій. У запропоновану визначенні система взаємодіючих образів є найвищим рівнем узагальнення музичного процесу.» (с. 130 дис.)

В підрозділах (2.1. «Специфіка художнього втілення парних жіночих образів в операх Р. Вагнера», 2.1.1. «Семантика парних жіночих образів в опері «Тангейзер: компаративний аналіз», 2.1.2. «Взаємодія двох жіночих образів в опері «Лоенгрін» Р. Вагнера») на прикладі представлених опер Р. Вагнера здійснено переконливий детальний музично-семантичний аналіз парних образів-персонажів на рівні музичної мови та узагальнено порівняльну характеристику: Венера – Єлизавета, Тангейзер – Єлизавета, Тангейзер – Венера; Ельза – Ортруда; Лоенгрін – Ельза; Лоенгрін – Ортруда.

Авторка зазначає, що вагнеровські жіночі персонажи «контрастують та, одночасно з тим, взаємодіють один з одним, а на рівні музичного втілення – представлені як єдина драматургічна лінія.»(с.95 дис.)

В підрозділі 2.2. «Жіночі образи (Аїди і Амнеріс) в контексті драматургії опери «Аїда» Дж. Верді» Пей Юнтін шляхом порівняння виявляє не один, а два шари полярності головних героїнь опери Дж. Верді: зовнішній, візуальний (соціальну нерівність) та внутрішній, скритий (духовна сила).

На образно-емоційному рівні дисертанткою точно виявлена яскрава порівняльна контрастність парних жіночих образів (Кармен – Мікаєла) та ґрунтовано подана у підрозділі 2.3. «Кармен» Ж. Бізе: драматургічні функції парних жіночих образів».

В третьому розділі «Художнє втілення парних жіночих образів в українській опері ХІХ століття» художнє втілення парних жіночих образів доцільно продемонстровано авторкою через специфіку національної ментальності та світогляду українського народу.

В підрозділах (3.1» Збірний жіночий образ і жіноча доля в опері «Запорожець за Дунаєм» С. Гулака-Артемовського», 3.2 «Типологія парних жіночих образів в операх М. Лисенка», 3.2.1 «Парне зіставлення жіночих образів в операх М. Лисенка», 3.2.2 «Драматургія образу головної героїні в опері «Наталка-Полтавка» в аспекті парної взаємодії») в процесі

компаративного аналізу парних жіночих образів згідно зіставленню «батьки-діти» (Одарка – Оксана; Настя – Марильця; Наталка – Терпелиха) Пей Юнтін виявлено цікавий факт домінування за принципом поєднання двох позитивних персонажів.

У висновках згідно отриманим результатам дослідження дисертанткою логічно запропонована авторська класифікація парних образів за гендерною належністю; за змістом компаративного зіставлення; за контрастністю «позитивне – негативне»; та за типом взаємодії (додаток С (с. 201 дис.).

Цінність представленої класифікації в її універсальній структурі, що дозволяє екстраполювати її в різні вокально-виконавські жанри тому, що парність тут представлена саме в контексті образного порівняння.

На сторінках дисертації 7 та 178 формулювання «гендерна належність» потребує певного уточнення а саме, авторка пише: *«...за гендерною належністю усі парні образи-персонажі розподіляються на однорідні (чоловічі або жіночі) та мішані (чоловік-жінка).»* Виходячи зі змісту, Пей Юнтін скоріше наголошує на статі героїв, ніж на їх гендерній характеристиці. Тому в даному контексті більш доречним було б формулювання «гендерні стандарти» (або «гендерна симетрія»), при яких чоловіча стать героїв уособлює маскулінні стандарти, а жіноча стать героїнь – фемінні.

Зі сказаного вище випливає **перше питання**, метою якого є лише бажання дискусійно розширити рамки запропонованого аналізу та доповнити типологію.

1. На вашу думку, чи можна віднести до парної категорії образ-персонаж андрогінного архетипу з вираженою «гендерною асиметрією»? Прикладом служить героїня опери «Фіделіо» Л. В. Бетховена – Леонора, дружина в'язня Флорестана, яка ховається під ім'ям Фіделіо в образі молодого юнака-помічника начальника в'язниці і тільки в кінці розкриває себе.

Друге питання виникло з представленої цитати на сторінці 57 *«...цікавим зразком з точки зору залучення парних образів є роман М. Твена «Принц і злидар». В ньому двома головними героями є два юнака: Том Кенті*

та Едуард, принц Уельський. Хлопці мають практично ідентичну зовнішність, ... але належать до «полярних» соціальних верств. «Взаємопроникнення» двох образів починається з того моменту, як Том та Едуард випадково зустрічаються поблизу огорожі палацу, обмінюються одягом та разом з цим, випадково, і своїм соціальним становищем.»

2. Запитання звучить так: «Чи існують такі приклади соціальної підміни парних жіночих образів в оперних творах? Якщо так, наведіть будь ласка приклади.

Однак всі представлені опонентом зауваження, міркування та побажання ані трохи не впливають на позитивну оцінку дисертації, яка відображає переконливу наукову позицію авторки. Пропонована робота Пей Юнтін, як самостійне дослідження, характеризується оригінальністю та новизною.

Наукові публікації за темою дисертації повністю відображають основні положення роботи і не порушують академічної доброчесності.

Дослідження відповідає сучасним академічним вимогам; достатньою мірою репрезентує процес аналітичної роботи та основні висновки аналізованого дослідження; є цілком актуальним та відповідає запитам сучасного музикознавства.

Отже, дисертація Пей Юнтін **«Парні жіночі образи та їх художнє втілення в оперній драматургії XIX ст.»** подана на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 025 Музичне мистецтво, є оригінальним і завершеним науковим дослідженням. Ця дисертація відповідає нормативним вимогам МОН України, що висуваються до робіт подібного рангу, а авторка дисертації **Пей Юнтін** заслуговує на присудження ступеня доктора філософії **за спеціальністю «025 – Музичне мистецтво».**

Кандидат мистецтвознавства, старший викладач
кафедри хорового диригування та академічного співу
Харківської державної академії культури

Гіголаєва-Юрченко В. О.